

**Česká školní inspekce
Liberecký inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIL-893/19-L

Název	Dětský domov, Semily, Nad Školami 480, příspěvková organizace
Sídlo	Nad Školami 480, 513 01 Semily
E-mail	reditel@dd-semily.cz
IČ	008 550 06
Identifikátor	600 029 808
Právní forma	Příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Mojmír Hojač
Zřizovatel	Liberecký kraj
Místo inspekční činnosti	Nad Školami 480, 513 01 Semily
Termín inspekční činnosti	8. 10. 2019 – 10. 10. 2019

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a souvisejících a prováděcích právních předpisů.

Charakteristika

Dětský domov Nad Školami 480, Semily, příspěvková organizace (dále „dětský domov“) vykonává činnost v dětském domově a ve školní jídelně. Do dětského domova jsou umisťovány děti se soudem nařízenou ústavní výchovou nebo s předběžným opatřením. Dětský domov dále poskytuje plné přímé zaopatření zletilým nezaopatřeným osobám v případě přípravy na budoucí povolání a to na základě smlouvy mezi nezaopatřenou osobou a školským zařízením. Nejvyšší povolený počet lůžek je 16, v evidenci bylo k datu inspekce ve dvou rodinných skupinách 14 dětí, fyzicky bylo přítomno 10 dětí. Aktuální věk dětí se pohyboval od pěti do 21 let. Jedna dívka měla uzavřenou smlouvu o prodlouženém pobytu po dobu trvání studia, dva chlapci byli na dlouhodobém pobytu v rodině, jedna dívka byla na útěku. Děti docházejí do základních a mateřských škol ve městě. Do středních škol děti dojíždějí mimo město Semily. Dětem je poskytováno celodenní stravování.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Koncepční záměry jsou definovány a rozvedeny ve školním vzdělávacím programu dětského domova a v ročním plánu výchovně vzdělávací činnosti. Ve vnitřním řádu i v ostatních dokumentech jsou stanovena srozumitelná pravidla jak pro děti a dospělé, tak i pro komunikaci s ostatními partnery podílejícími se na výchově a vzdělávání dětí. Stěžejním cílem je prostřednictvím kvalitní nabídky zájmové činnosti a kvalitního programu rozvoje osobnosti dítěte (dále „PROD“) co nevíce eliminovat možná rizika závadového chování a socializací připravit dítě na lepší budoucí perspektivu. Tyto záměry v podobě konkrétní činnosti jsou obsaženy v týdenních programech výchovně vzdělávací činnosti. Přizpůsobováním rodinných skupin životu v běžné rodině, nabídkovými aktivitami a zapojováním dětí do mimoškolních aktivit se koncepční záměry postupně naplňují.

Ředitel školského zařízení (dále „ředitel“) splňuje kvalifikační předpoklady pro výkon funkce. Nastavený způsob řízení je účelný a transparentní. Organizační struktura školského zařízení odpovídá jeho typu a velikosti. Ředitel pro dobu své nepřítomnosti delegoval jasně vymezené pravomoci na hospodárku a vychovatelky rodinných skupin. Vzhledem k malému zařízení přenos potřebných informací probíhá průběžně denně a na operativních poradách. Další přenos a řešení problematiky dětí probíhá na poradách vychovatelů. V současné době, kdy zde pobývají děti především mladšího školního věku, správa zřízena není. Nahrazují ji denní rozhovory ředitele s dětmi a pravidelná měsíční společná komunita. Vnitřní informační systém je funkční. Kontrolní a hospitační činnost ředitel realizuje podle plánu. Předložené zápisy vypovídaly o aktuální úrovni vzdělávacího procesu a vymezovaly další kroky pro zkvalitnění práce vychovatelek.

Ředitel usiluje o optimální personální podmínky. Stálý mužský vzor v rodinných skupinách se mu však nepodařilo zajistit. Částečně ho zastupuje sám při plnění přímé pedagogické práce v oblasti sportovní a dále též provozní pracovník, s kterým se děti běžně potkávají. Přínosem pro děti je externě vypomáhající vychovatelka, která zde na základě nařízené ústavní výchovy prožila celé dětství až do ukončení studia. Pro děti je příkladem úspěšné socializace. Pedagogický sbor je stabilní, téměř odborně kvalifikovaný, jedna vychovatelka s vysokoškolským vzděláním se přihlásila ke studiu speciální pedagogiky. Vychovatelky se dále vzdělávají podle nastaveného plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Získané poznatky a dovednosti byly uplatňovány ve sledované práci s dětmi. Organizace služeb vychovatelů do 20. hodiny není z hlediska uspokojování potřeb dětí přínosná. Noční službu vykonává bezpečnostní pracovník, který dohlíží na obě rodinné skupiny. Děti tak

přicházejí o možnost individuálních rozhovorů a společných aktivit pod vedením pedagogického pracovníka.

Materiální podmínky pro život rodinných skupin se zlepšují. Dochází postupně k modernizaci ve vybavení pokojů dětí, rekonstruuje se kuchyňky. Rezervy jsou ještě v doplňování pracovních míst pro starší děti a velikostně odpovídajícího nábytku pro mladší děti. Děti mají k dispozici počítačovou učebnu, posilovnu, keramickou dílnu a dostatečné je vybavení pro sezonní sporty. Dobře vybavená zahrada umožňuje různé aktivity po celý rok.

Vedení zařízení získává mimo finanční zdroje ze státního rozpočtu a od zřizovatele, který také částečně přispívá na platy zaměstnanců, finanční prostředky i z dalších zdrojů. Různé nadační fondy poskytují hmotnou a finanční podporu, přispěly na vybavení pokojů a nákup dětského oblečení, k zakoupení pekárny na chleba, zdravotních pomůcek dítěti s bezlepkovou dietou a úhradu doučování dětí. Od právnických i fyzických osob se podařilo získat finanční a materiální dary na zkvalitnění poskytované péče.

Zásady bezpečnosti a ochrany zdraví jsou součástí vnitřních řádů dětského domova a školní jídelny a další dokumentace zařízení. Děti jsou s nimi pravidelně seznamovány a průběžně, před každou volnočasovou akcí, znovu upozorňovány na možná rizika ohrožující jejich bezpečnost a zdraví. Prostory v budově určené pro pobyt dětí jsou bezpečné, vstup do budovy je zajištěn proti vniknutí nepovolaných osob. V posledních dvou letech nedošlo k žádnému závažnému úrazu dětí. Školské zařízení vytváří bezpečné prostředí pro život dětí a tím i dobrou přípravu na jejich budoucí život.

V rámci přípravy na běžné domácí práce se děti podílejí na zhotovení stravy o víkendu. Strava připravovaná školní jídelnou je nutričně vyvážená, děti starší 15 let dostávají druhou večeři. Nárokový příspěvek v hodnotě 300 Kč je dětem poskytován. Pitný režim je zajištěn celodenně. Vlastní prostory pro stravování dětí jsou udržovány v čistotě, poskytují dětem esteticky podnětné prostředí.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Většina dětí je do dětského domova přijímána z terénu bez osobnostní diagnostiky. V minulosti absolvovaly jen tři děti pobyt v dětském diagnostickém ústavu. Vychovatelky mají k dispozici pouze informace od pracovníků orgánu sociálně právní ochrany dětí. Při přijetí jsou děti prokazatelně seznamovány s provozem i pravidly školského zařízení. Podle individuálních potřeb je jim stanovena adekvátní adaptační doba. Do rodinných skupin jsou zařazovány především s ohledem na sourozenecké vztahy. V současné době je řešen problém jednoho dítěte, které nebylo zařazené v rodinné skupině společně se sourozenci. Věkové složení dětí je aktuálním dětským složením posunuto spíše k mladší věkové kategorii, kterou reprezentují jak děti předškolní, tak převážně děti mladšího školního věku.

Týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti navazují na roční plán výchovně vzdělávací činnosti, jsou však plánovány bez spoluúčasti dětí. Chybí záznam o propojení s PROD. Program výchovně vzdělávací činnosti realizují rodinné skupiny komorně v rámci vlastní rodinky, ale také výběrově, kdy se nabízené aktivity týkají např. jen chlapců z obou rodin, nebo jsou jinak zacíleny na výběr dětí z obou skupin. Poměrně často vyrážejí děti na výlety, na různé sportovní aktivity, v zimě se učí lyžovat. Za přispění sponzorů absolvují rekreační pobyty s poznáváním různých míst republiky, někdy jen se zabezpečeným bydlením a s vlastním vařením, nákupy a programem, čímž se učí konkrétním dovednostem i řešit situační momenty.

Sledovaná výchovně vzdělávací činnost byla realizována s ohledem na věk dětí v souladu s jejich zájmy a s principem rovného zacházení. V systému poskytované péče je věnována dostatečná pozornost rozvoji požadovaných gramotností. Důraz je kladem na školní přípravu, která odráží u většiny dětí takový prospěch, který odpovídá jejich schopnostem. Školní příprava má každodenní rytmus a pro děti je s podporou vychovatele zcela samozřejmá. Cílené úsilí se odrazilo v dobrém hodnocení dětí na vysvědčení. Mimo pravidelné přípravy do školy vychovatelky nabízely aktivity přiměřené věku i v přípravě na samostatný život (hygiena, základní domácí práce, pomoc při přípravě jídel). Děti měly prostor na vlastní volbu trávení času. Dětem se speciálními vzdělávacími potřebami vychovatelky poskytovaly individuální podporu, trpělivě sledovaly, zda děti zadání chápou. Všechny děti jsou zapojeny do různých kroužků, které v průběhu týdne navštěvovaly. Tím jsou v kontaktu se svými vrstevníky z okolí. Velmi pohodová a tvůrčí atmosféra byla sledována ve skupině, kde vychovatelka připravila pracovní činnosti s podzimní tematikou. Při práci s drobným materiálem děti získávaly poznatky a dovednosti se zacházením s různými pomůckami, uplatňovaly vlastní um i fantazii. Svoje postupy průběžně komentovaly a výsledek práce ohodnotily. Příprava na samostatný život zahrnovala nezbytné činnosti, které se účelně střídaly se zájmovými aktivitami dětí. Sledované činnosti podporovaly a rozvíjely kompetence k učení, k řešení problémů, sociální, estetické, smysl pro spolupráci, vzájemnou pomoc. Nabídka činností je pestrá a pro věkové skupiny vhodná.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Hodnotící systém je dětem známý a jimi akceptovaný. Dlouhodobě je využívána kategorie hodnocení v pojmech pracovitost, kamarádství, statečnost, trpělivost, slušnost, kterou je však třeba dětem nejen verbálně charakterizovat obvyčejnými konkrétními obsahy, či úkoly, ale současně je i pojmově specifikovat s ohledem na aktuální dětskou úroveň chápání. Průběžné hodnocení dětí je realizováno v rodinných skupinách vždy v podvečer formou vyjádření dětí k prožitému dni, kde děti mají prostor pro sdělení svého postoje. Dále pak týdně a měsíčně. Z negativních opatření jsou ukládány zákazy televize, počítačů a volných vycházek. Evidovány jsou ve výchovných opatřeních, kde jsou také záznamy o pochvalách a ocenění. Dle zjištění z rozhovorů s dětmi i pedagogy kladné hodnocení a motivování dětí převažuje nad jejich kritikou, je realizováno vztahově a ústně a nebývá vždy písemně zachyceno. Konkrétní přestupky s dětmi vždy vychovatelky individuálně probírají a společně stanovují možnosti nápravy.

Programy rozvoje osobnosti dětí jsou vypracovávány v půlročním intervalu, podkladem pro vyhodnocení je každodenní pozorování a hodnocení dětí a zejména pak měsíční hodnocení a sebehodnocení. PROD jsou vedeny v souladu se Standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče (dále „standards kvality péče“). S jejich obsahem jsou děti seznámeny a jsou v nich uvedena jejich přání.

Kapesné je vypláceno v maximální výši. Na doporučení státní zástupkyně za výchovné prohršky není kráceno. Výši kapesného starší děti znají, kritéria jsou stanovena ve vnitřním řádu. Čerpání kapesného děti podepisují. Vychovatelky sledují útraty peněz, vedou děti k hospodaření s penězi. Klíčový pracovník je dětem znám, jeho úlohu znají.

Děti jsou podporovány v přijímání návštěv a pobytu v jejich rodině. Sociální pracovníce důsledně zprostředkovává kontakt dětí s rodinou. Existuje častá e-mailová komunikace se zákonnými zástupci a intuitivní poradenství ve prospěch umístěných dětí. Vzájemný osobní kontakt je umožňován v naplánovaných i individuálně domluvených termínech. Četnost pobytů dětí v rodině je závislá na možnostech a aktuální situaci zákonných zástupců.

Dětský domov podporuje telefonický kontakt dětí s blízkými osobami i kontakt prostřednictvím dalších komunikačních kanálů. Děti mají možnost denně využít samostatné vycházky, využívají je rozdílně, neboť většinu času tráví na zájmových kroužcích.

Současná skladba přítomných dětí odpovídá jejich zařazení do dětského domova. Starší děti jsou motivovány pro volbu školy a budoucího povolání. Vychovatelky připravují řadu příležitostí k tomu, aby si děti udělaly co nejširší představu o různých profesích. V této oblasti využívají dostupné projekty.

Plán primární prevence je zaměřen především na předcházení útěkům ze zařízení, agresivní chování dětí navzájem i vůči sobě samým (sebepoškozování). Velký důraz je kladen na to, aby byly schopny navazovat vztahy s vrstevníky, ale zároveň se nenechaly manipulovat a negativně ovlivňovat nebo využívat. Cílem je, aby si děti dokázaly uvědomit důsledky svých činů. Nástrojem jsou besedy, přednášky, sportovní akce a harmonizační pobyty, kde jsou děti poučovány o zdravotních problémech spojených s užíváním návykových látek, o nemocech souvisejících s promiskuitním sexuálním chováním. Některé přednášky se týkaly i finanční gramotnosti. Ve sledovaném období byl zaznamenán útek jedné dívky, která s tímto rizikem přišla již z rodiny. Dětský domov nemá zajištěn kontakt s psychologem, který by pracoval s rizikovými dětmi (útěky, adaptační problémy). Vychovatelky intenzivně pracují s dětmi ohroženými riziky i s dětmi, na které rizikové projevy působí záporným vzorem. Vztahy pracovníků a dětí jsou prožité, pozitivní, ze strany dětí důvěřivé, děti dokáží sdělit spokojenost i nespokojenost. Prakticky všechny školní děti mají zkušenost s řešením a vyřešením nějaké osobní těžkosti za přispění pedagogických pracovníků, či sociální pracovnice. Využívají přitom okamžitého rozhovoru s dospělými, výjimečně i schránky důvěry.

Školské zařízení podporuje socializaci dětí také prostřednictvím spolupráce s místními organizacemi. Kontakty s domovem důchodců učí děti vztahu ke starším lidem, v rámci akce Den Země se děti účastní úklidu města Semily. Ředitel úzce spolupracuje s výchovnými poradci ve školách, kam děti docházejí. Nejčastěji řeší výchovné problémy a profesní orientaci dětí. Podpora dětí, které mají předpoklady pokračovat ve studiu na středních školách, je ze strany vychovatelek velmi silná. Dle potřeby je navazována spolupráce s poradenskými zařízeními.

Sociální pracovnice předává při odchodu zletilým dětem z dětského domova důležité kontakty a praktické odkazy do života. Probírá s nimi schéma základních charakteristik hospodaření tzv. měsíční rozpočet domácnosti (výdaje povinné a výdaje ostatní), diskutuje s dětmi o optimálním využití finančního příspěvku s ohledem na individuální preference. Tím získávají děti důležité informace pro samostatný život.

Standardy kvality péče jsou v praxi postupně naplňovány (stanovený klíčový pracovník, programy rozvoje osobnosti dětí, uzamykatelné skříňky pro starší děti). Ředitel se jimi zabývá a pracuje s nimi.

Závěry

Vývoj školského zařízení

Dětský domov stabilně poskytuje dětem kvalitní péči.

Daří se zapojovat všechny děti do širokého spektra mimoústavních aktivit.

Nedaří se zajistit v rodinných skupinách rovnoměrné zastoupení mužského a ženského vzoru chování.

Silné stránky

Dobré prosociální vztahy a otevřenost v rodinných skupinách. Děti i všechny vychovatelky se navzájem znají.

Pozitivní klima celého subjektu podporované vstřícným přístupem vychovatelek, přátelskou komunikací, nasloucháním a respektováním individuálních potřeb dětí.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

Organizací večerních služeb bezpečnostních pracovníků děti přicházejí o možnost individuálních pohovorů a společných aktivit pod vedením pedagogického pracovníka.

Nedaří se zajistit spolupráci s psychologem, který by operativně řešil rizikové chování a potřeby dětí.

Doporučení pro zlepšení činnosti školského zařízení

Pokračovat v úsilí o rovnoměrné zastoupení mužů a žen v rodinných skupinách.

Pokusit se zajistit externí spolupráci s psychologem nebo jiným odborným pracovníkem pro případ aktuální potřeby.

Rozvrhnout služby tak, aby večerní aktivity do večerky zajišťoval pedagogický pracovník.

Programy rozvoje osobnosti začlenit do týdenních programů výchovně vzdělávací činnosti a tím zvýšit podíl dětí na jejich přípravě.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Vnitřní řád s účinností od 1. září 2018
2. Zřizovací listina č.j. ZL-10/17-Š ze dne 30. 5. 2017
3. Jmenování na vedoucí místo ředitele Dětského domova Semily, Nad školami 480, příspěvková organizace s účinností od 1. srpna 2018
4. Školní vzdělávací program dětského domova, platný pro školní rok 2019/2020
5. Roční plán výchovně vzdělávací činnosti
6. Týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti (září, říjen 2019)
7. Kniha denní evidence
8. Přehledy výchovně vzdělávací činnosti
9. Spisy dětí (včetně PROD, opatření ve výchově, žádosti a povolení k pobytu)
10. Školní matrika
11. Kniha úředních návštěv
12. Kniha ostatních návštěv
13. Koncepce primární prevence SPJ1 a minimální preventivní program jako součást plánu činnosti na školní rok 2019/2020 pro dětský domov Semily
14. Kniha evidence útěků
15. Personální dokumentace, plán dalšího vzdělávání pracovníků
16. Zápisy z porad vychovatelů
17. Kontrolní činnost ředitele
18. Kniha úrazů

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Liberecký inspektorát, Masarykova 801/28, 460 01 Liberec, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.l@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

PhDr. Miloslava Paclíková, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu Paclíková v. r.

PaedDr. Dana Rozkovcová, školní inspektorka Rozkovcová v. r.

Bc. Iva Kolářová, kontrolní pracovnice Kolářová v. r.

PhDr. Božena Lányová, odborník na etopedická
zařízení Lányová v. r.

V Liberci 4. 11. 2019

Datum a podpis ředitele školského zařízení potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Mojmír Hojač,
ředitel školského zařízení.....Hojač v. r.

V Semilech 7. 11. 2019